

в училище, а не учителите. А дори и учителите, които са се адаптирали и са успели донякъде да поддържат дисциплината в клас (тези, които не успяват, просто напускат), полагат за това прекомерно много усилия и по този начин същинското преподаване остава на заден план. Освен това то е затруднено и от редица фактори, например, че децата нямат учебници, поради което, както стана дума, учителите диктуват, и това естествено забавя много напредването по материала. Логично следва да си зададем въпроса, какви според учителите са причините децата да нямат мотивация за учене. Най-важното, което трябва да се отбележи тук, е, че **нито едно от обясненията на учителите не е свързано с критика към собствената им работа с децата**. Учителите не само не се самокритикуват и на практика не рефлектират върху собствената си работа, но не критикуват и работата на колегите си, с които са напълно солидарни.¹⁰⁶ Втората водеща характеристика на обясненията на учителите е, че са заявени като независещи от учителите обективни факти. Оттук нататък насоките са няколко. Първо, регистрираната нагласа „децата не искат да учат“ служи сама по себе си за обяснителна схема – според учителите посещаемостта в училище е слаба, децата запомнят трудно, не се подготвят вкъщи за уроците си, разчитат само на слушането в час, не могат да свикнат с мисълта, че имат задължение да се подготвят за училище, нямат учебници, не могат да се научат да спазват формалните правила, които училището налага, изобщо – те не искат да учат, защото са си такива. Крайният израз на липсата на проблематизиране на постановката „децата не искат да учат“ личи в изказването: „и за мен много неща все още са непонятни, да обясняваш толкова пъти едно и също нещо и накрая да не останеш разбран. Явно и генетически е проблема, не е само тъй има ученици, които толкова си могат каквото и да правиш“ (уч. 16). Второто силно застъпено обяснение е незаинтересоваността на родителите към образованието на децата им. По

¹⁰⁶ С изключение на един респондент, който критикува работата на учителите. Неговият случай обаче е коренно различен от общия тон на останалите интервюта, затова ще се занимава отделно с неговите преценки.